

From **FAKE** to
CHECK

FROM FAKE TO CHECK

GRADANSKI DIJALOG O
DEZINFORMACIJAMA NA
ZAPADNOM BALKANU

Coordinated by :

**MISSIONS
PUBLIQUES**
Bringing citizens
into policy

Supported by :

Federal Foreign Office

Uvod

Gradanski dijalog o dezinformacijama u Srbiji se održao 18. novembra 2023. godine u Beogradu.

Na događaju je učestvovalo 52 ljudi iz cele Srbije (32 žene, 19 muškaraca i jedna osoba koja nije želela da se izjasni). Prosek godina učesnika i učesnica bio je 29.

Coordinated by :

Supported by :

Ključni nalazi i preporuke⁰²

- Učesnici/ce su se fokusirali na ulogu tradicionalnih medija u širenju dezinformacija i njihov uticaj na stvaranje društvenih podele u Srbiji, kao i nedostatak odgovornosti. Dezinformacije proizvode zlonamernu polarizaciju, koja se koristi u političke svrhe, s namerom da dalje deli i zbunjuje društvo. Zato su se učesnici/ce složili da je ovo jedan od najvažnijih problema koji treba rešiti prilikom suočavanja sa dezinformacijama i njihovim efektima.
- Učesnici/ce su istakli da su građani preplavljeni informacijama, posebno količinom dezinformacija koje kruže i da postaje sve teže verovati bilo kom izvoru informacija.
- Kada je razgovor prešao na dezinformacije na internetu, učesnici/ce su izneli lične strahove, navodeći bojazan da mogu postati žrtve dezinformacija na društvenim mrežama.

Coordinated by :

Supported by :

Ključni nalazi i preporuke⁰³

- Učesnici/ce su zaključili da su različiti delovi društva jednako pogođeni, iako na različite načine. Starije generacije su mnogo podložnije dezinformacijama iz tradicionalnih medija, dok je mlađa generacija više oslonjena na društvene mreže, što im otežava razlikovanje između informacija kojima se može verovati i dezinformacija koje su široko dostupne i deljene.
- Jedan od najvažnijih zaključaka koje su učesnici/ce doneli bio je da je važno proveravati izvore informacija, kako sam sadržaj tako i ko je osoba/medij koji tu informaciju širi. Kritičko razmišljanje je od najveće važnosti kada se suočavamo s dezinformacijama koje su široko rasprostranjene.

Coordinated by :

**MISSIONS
PUBLIQUES**
Bringing citizens
into policy

Supported by :

Federal Foreign Office

IDMC
INSTITUTE FOR
DEMOCRACY
MEDIA AND
CULTURE

Institute

NEW SOCIAL INITIATIVE

Pitanja učesnika i učesnica

Da li je širenje dezinformacija moralni problem i da li je dezinformacija informacija?

Koja je ljudska emocija najčešće "targetovana" dezinformacijama?

Ko kontroliše medije na globalnom nivou?

Zašto u Srbiji ne postoji regulacija medija sa nacionalnom frekvencijom uprkos postojanju regulatornog tela?

Koliki procenat dezinformacija dobijamo od veštačke inteligencije; koliko je veštačka inteligencija pouzdana?

U moru dezinformacija, kako je najlakše fokusirati se na one koji to nisu?

Može li urednik koji je i vlasnik medija uređivati u javnom interesu?

Dokle se stiglo sa regulisanjem informacija na internetu na nivou međunarodnog prava?

Kako i mlade i starije generacije podjednako osvestiti da nezavisni internet portali i Viber grupe nisu nužno istinski nezavisni?

Coordinated by :

**MISSIONS
PUBLIQUES**
Bringing citizens
into policy

Supported by :

Federal Foreign Office

IDMC
INSTITUTE FOR
DEMOCRACY
MEDIA AND
CULTURE

Institute

NEW SOCIAL INITIATIVE

Glavni problemi

Učesnici i učesnice građanskog dijaloga su istakli sledeća tri problema prouzrokovana širenjem dezinformacija kao ključna:

**DRUŠTVENA
POLARIZACIJA**

**DEZINFORMACIJE
KAO UZROK ŠTETE
EKONOMSKOM,
SOCIJALNOM I
KULTURNOM ŽIVOTU
GRAĐANA**

**NEPOVERENJE U
RAD JAVNIH
INSTITUCIJA**

Coordinated by :

**MISSIONS
PUBLIQUES**
Bringing citizens
into policy

Supported by :

Federal Foreign Office

Institute

NEW SOCIAL INITIATIVE

Društvena polarizacija

Predložena aktivnost 1: Uvođenje građanskog obrazovanja kao obaveznog predmeta u školama

Zašto: Reforma obrazovnog sistema, uvođenje građanskog obrazovanja kao obaveznog predmeta u školama, nije samo investicija u obrazovanje, već i u buduće građane spremne da aktivno učestvuju u društvenim procesima, podržavaju demokratske vrednosti i doprinose razvoju zdravog i inkluzivnog društva bez polarizacije.

Akteri: Nadležna ministarstva, građani, civilno društvo, mediji

Predložena aktivnost 2: Uvođenje sistema za regulisanje širenja dezinformacija na društvenim mrežama

Zašto: Globalno regulisanje sistema u vezi sa funkcionisanjem platformi društvenih mreža, što je važno kako bi se regulisao sadržaj i korišćenje mreža.

Akteri: Državne institucije, regulatorna tela za medije, novinarske asocijacije, mediji, međunarodna zajednica, civilno društvo

Coordinated by :

Supported by :

Dezinformacije kao uzrok štete ekonomskom, socijalnom i kulturnom životu građana

Predložena aktivnost 1: Jačanje vladavine prava

Zašto: Bez vladavine prava, demokratija i osnovna prava mogu biti ugrožena širenjem dezinformacija.

Akteri: OCD, mediji za odgovorno izveštavanje, međunarodna zajednica

Predložena aktivnost 2: Održavanje novinarskog integriteta

Zašto: Poštovanje etičkih standarda novinarstva i kodeksa ponašanja.

Kontinuirano obrazovanje i obuka novinara kako bi se borili protiv dezinformacija.

Akteri: Mediji, OCD

Predložena aktivnost 3: Zagovaranje ka donosiocima odluka

Zašto: Zajednička svest i zagovaranje - Ohrabriti zajednice da prepoznaju i aktivno se suprotstavljaju dezinformacijama.

Akteri: OCD, građani, mediji

Predložena aktivnost 4: Međunarodna zajednica - podrška slobodi medija

Zašto: Koordinacija među nacijama kako bi se suočile s dezinformacijama prekograničnog karaktera.

Akteri: OCD, međunarodna zajednica, mediji

Coordinated by :

Supported by :

Nepoverenje u rad javnih institucija

Predložena aktivnost 1: Povećanje transparentnosti rada javnih institucija

Zašto: Ako građani nemaju saznanja o radu javnih institucija, stvara se prostor za dezinformacije i nepoverenje.

Akteri: Lokalna samouprava; mediji; OCD

Predložena aktivnost 2: Otvorene i dostupne informacije od javnog značaja

Zašto: Mogućnost pravovremenog pristupa informacijama smanjuje prostor za stvaranje i širenje dezinformacija.

Akteri: Lokalna samouprava; mediji; OCD

Predložena aktivnost 3: Učešće građana u lokalnim zajednicama

Zašto: Što su građani više uključeni, to će bolje biti informisani.

Akteri: Lokalna samouprava; mediji; OCD

Predložena aktivnost 4: Unapređenje komunikacije javnih institucija s medijima

Zašto: Jasna komunikacija doprinosi poverenju i pomaže građanima da bolje budu informisani.

Akteri: Lokalna samouprava; mediji; NVO

Predložena aktivnost 5: Eliminacija političkog uticaja na javne institucije

Zašto: Politički uticaj doprinosi nepoverenju u rad javnih institucija.

Akteri: Tri grane vlasti trebalo bi da kontrolišu jedna drugu

Coordinated by :

Supported by :

- **Prostor za diskusiju i učenje:** Organizovati slične događaje u manjim gradovima u Srbiji gde bi građani imali priliku da diskutuju i nauče više o tome kako prepoznati dezinformacije.
- **Obrazovanje:** unaprediti kurikulum za građansko obrazovanje i medijsku pismenosti.
- **Zagovaranje:** Zagovarati za slobodu medija (na lokalnom, nacionalnom i globalnom nivou), kako bi istinite informacije bile dostupne svima.
- **Regulacija:** Uvođenje sistema regulisanja širenja dezinformacija na društvenim mrežama.

Coordinated by :

Supported by :

O projektu

From Fake to Check je inovativni projekat koji vodi Missions Publiques u saradnji sa četiri partnerske organizacije sa Zapadnog Balkana – Nova društvena inicijativa sa Kosova, Građanske inicijative iz Srbije, Institut za demokratiju, medije i kulturu (IDMC) iz Albanije, i ZIP institut iz Severne Makedonije. Ovaj projekat je finansiran od strane German Federal Office, sa ciljem borbe protiv dezinformacija na Zapadnom Balkanu.

Coordinated by :

Supported by :

